

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 415/2018-39

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 5. septembra 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], vo veci namietaného porušenia čl. 2 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1 a 2 a čl. 50 ods. 2, 3 a 5 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj čl. 6 ods. 1 a 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 36 T 174/2013 a jeho uznesením z 23. septembra 2016, postupom Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tos 128/2016 a jeho uznesením z 22. decembra 2016, ako aj postupom Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tos 33/2017 a jeho uznesením zo 14. marca 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. augusta 2018 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia čl. 2 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1 a 2 a čl. 50 ods. 2, 3 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj čl. 6 ods. 1 a 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 36 T 174/2013 a jeho uznesením

z 23. septembra 2016, postupom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tos 128/2016 a jeho uznesením z 22. decembra 2016, ako aj postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tos 33/2017 a jeho uznesením zo 14. marca 2017. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 15. augusta 2018.

2. Zo sťažnosti vyplýva, že rozsudkom okresného súdu sp. zn. 36 T 174/2013 z 22. októbra 2013 bola schválená dohoda o vine a treste uzavretá medzi sťažovateľom a prokurátorom 27. septembra 2013, na základe ktorej bol sťažovateľ uznaný za vinného zo zločinu pokusu úverového podvodu podľa § 14 ods. 1 a § 222 ods. 1 a ods. 3 písm. a) Trestného zákona. Bol mu za to uložený trest odňatia slobody vo výmere 2 rokov, výkon ktorého bol podmiennečne odložený na skúšobnú dobu 2 rokov.

3. Uznesením okresného súdu sp. zn. 36 T 174/2013 z 23. septembra 2016, prijatým na verejnom zasadnutí v neprítomnosti sťažovateľa, bolo vyslovené, že sa v skúšobnej dobe podmiennečného odsúdenia neosvedčil, a preto bol nariadený výkon trestu odňatia slobody vo výmere 2 rokov so zaradením do ústavu s minimálnym stupňom stráženia.

4. Sťažovateľ podal proti uzneseniu okresného súdu sťažnosť. Uznesením krajského súdu sp. zn. 1 Tos 128/2016 z 22. decembra 2016 bola sťažnosť zamietnutá ako oneskorene podaná.

Uznesenie o neosvedčení sa v skúšobnej dobe sa stalo právoplatným 27. septembra 2016. Okresný súd 8. februára 2017 nariadil sťažovateľovi výkon uloženého trestu a vyzval ho na nástup do výkonu trestu najneskôr do 7. marca 2017.

5. Sťažovateľ 17. februára 2017 požiadal krajský súd o navrátenie zmeškanej lehoty na podanie sťažnosti. Na základe tejto žiadosti uznesením krajského súdu sp. zn. 1 Tos 33/2017 zo 14. marca 2017 bolo navrátenie lehoty na podanie sťažnosti povolené. Krajský súd zároveň zrušil svoje skoršie uznesenie č. k. 1 Tos 128/2016-413 z 22. decembra 2016 a opätovne rozhodol tak, že sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu zamietol ako nedôvodnú.

6. Dňa 18. júla (zrejme 2017, pozn.) podal sťažovateľ priamo Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) jednak dovolanie proti uzneseniu krajského

súdu, ako aj žiadosť o ustanovenie obhajcu v dovolacom konaní. Najvyšší súd podanie 28. júla 2017 postúpil okresnému súdu. Tento opatrením z 10. januára (zrejme 2018, pozn.) ustanovil sťažovateľovi obhajkyňu, ktorá 16. marca 2018 doručila okresnému súdu dovolanie proti uzneseniam krajského súdu sp. zn. 1 Tos 33/2017 zo 14. marca 2017 a sp. zn. 1 Tos 128/2016 z 22. decembra 2016, ako aj proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 36 T 174/2013 z 23. septembra 2016.

7. Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tdo 36/2018 z 25. júna 2018 bolo dovolanie sťažovateľa podľa § 382 písm. b) Trestného poriadku odmietnuté s tým, že vzhľadom na § 368 ods. 1 a 2 Trestného poriadku dovolanie proti takému typu rozhodnutia, o aké išlo v prípade sťažovateľa (rozhodovanie o premene trestu), nie je vôbec prípustné.

Podľa presvedčenia sťažovateľa uznesením okresného súdu, ale aj oboma uzneseniami krajského súdu došlo k porušeniu jeho označených práv podľa ústavy a dohovoru.

Podľa sťažovateľa konkrétne v prípade okresného súdu ide o to, že jeho procesný postup, ale aj uznesenie sú mimo rámca spravodlivostnej kvality a objektivity rozhodovania. Sudkyňa nerozhodovala nestranne, ale svojvoľne a zaujato bez osobnej prítomnosti sťažovateľa, hoci na to neboli splnené zákonné podmienky. Navyše sudkyňa mala byť vylúčená z úkonov trestného konania. Nebola rešpektovaná prezumpcia nevinoty, čo bolo podmienené zaujatou sudkyňou. Spôsob ustanovenia obhajcu bol nezákonný a stalo sa tak proti vôli sťažovateľa a v kolízii s právnou logikou. Sťažovateľ sa nemohol obhajovať prostredníctvom obhajcu, pretože tento bol ustanovený proti vôli sťažovateľa a jeho postup si vyžiadal disciplinárny následok. Obhajobu sťažovateľa vykonával obhajca proti jeho vôli spôsobom, ktorý nebol v súlade so záujmami sťažovateľa, a bez využitia obhajovacích prostriedkov v prospech sťažovateľa. Práve naopak, obhajovacie prostriedky využíval obhajca v neprospech sťažovateľa.

Sťažovateľ 20. septembra 2016 zaslal okresnému súdu ospravedlnenie neúčasti na verejnom zasadnutí 23. septembra 2016 a doložil k tomu lekársku správu, z ktorej vyplývalo, že jeho aktuálny psychický stav neumožňuje jeho účasť na súdnom konaní. Sťažovateľ zároveň uviedol, že trvá na svojej osobnej účasti na verejnom zasadnutí, a preto žiada o jeho odročenie na iný termín.

Opatrením okresného súdu z 21. septembra 2016 mu bol ustanovený obhajca, avšak vo výroku opatrenia nie je uvedené, komu sa tento obhajca ustanovuje. Opatrenie neobsahuje žiadne odôvodnenie a navyše bolo sťažovateľovi doručené až 25. septembra 2016, teda 2 dni po konaní verejného zasadnutia.

O tom, že sa verejné zasadnutie napriek žiadosti sťažovateľa o jeho odročenie konalo, sa sťažovateľ dozvedel až z listu od obhajcu z 26. septembra 2016.

Z uznesenia okresného súdu sp. zn. 36 T 174/2013 z 23. septembra 2016 vyplýva, že vzhľadom na závery znaleckého posudku sudkyňa telefonicky kontaktovala ošetrojúcu psychiatričku sťažovateľa, ktorá uviedla, že tento jej poskytol nepravdivé informácie týkajúce sa svojho zdravotného stavu a po oboznámení sa so závermi znaleckého posudku konštatovala, že sťažovateľ je po zdravotnej stránke spôsobilý zúčastniť sa verejného zasadnutia 23. septembra 2016, čo následne aj písomne potvrdila. Okresný súd preto neakceptoval ospravedlnenie neprítomnosti sťažovateľa, ale ani jeho žiadosť o odročenie verejného zasadnutia, o čom bol sťažovateľ upovedomený prostredníctvom obhajcu.

Ďalšie porušenie práva na obhajobu vidí sťažovateľ v tom, že počas konania viackrát vyjadril stratu dôvery voči obhajcovi (vtedy ešte náhradnému obhajcovi, ktorý bol totožný s ustanoveným obhajcom v konaní o premene trestu). Hoci viackrát žiadal o zrušenie ustanovenia obhajcu, nebolo mu vyhovené. V priebehu konania však vyšlo najavo, že výhrady sťažovateľa voči obhajcovi boli opodstatnené. Obhajca nepodal včas sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu č. k. 36 T 174/2013-385 z 23. septembra 2016, a teda v podstate zaviniť zmeškanie lehoty na podanie sťažnosti. Sťažovateľ podal na obhajcu sťažnosť Slovenskej advokátskej komore, pričom došlo k podaniu návrhu na začatie disciplinárneho konania proti obhajcovi.

Podľa názoru sťažovateľa overovanie informácií u lekárky sťažovateľa zo strany okresného súdu išlo nad rámec umožnený Trestným poriadkom. Oboznamovanie lekárky so závermi znaleckého posudku nemá oporu v žiadnom právnom predpise a predstavuje nezákonný zásah do základných práv sťažovateľa. Sťažovateľ je presvedčený, že to bol práve súd, ktorý svojím vplyvom vyvolal náhlu zmenu stanoviska ošetrojúcej lekárky. Aj toto konanie zakladá dôvod na vylúčenie sudkyne z úkonov trestného konania, pretože jej konanie sa nejaví ako objektívne nestranné.

Podľa sťažovateľa nebola rešpektovaná ani zásada *ne bis in idem*. Okresný súd pri premene trestu z podmieneného na nepodmienečný nevzal do úvahy, že rozsudkom okresného súdu č. k. 3 T 184/2014-172 z 31. marca 2015 v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 2 To 38/2015-205 z 22. júla 2015 bol sťažovateľ odsúdený za prečin marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 348 ods. 1 písm. d) Trestného zákona, a to aj s poukazom na § 37 písm. m) Trestného zákona a bol mu uložený trest odňatia slobody vo výmere 10 mesiacov. Podľa § 37 písm. m) Trestného zákona priťažujúcou okolnosťou je, ak páchatel bol už za trestný čin odsúdený, pričom súd môže podľa povahy predchádzajúceho odsúdenia na túto okolnosť neprihliadať. Toto ustanovenie opätovne aplikovali všeobecné sudy aj v konaní o premene trestu, čo znamená, že tá istá priťažujúca okolnosť spočívajúca v predchádzajúcom odsúdení bola sťažovateľovi pričítaná dvakrát, teda v rozpore so zásadou *ne bis in idem*.

Podľa presvedčenia sťažovateľa na rovnakom skutkovom a právnom základe boli porušené označené práva sťažovateľa aj uzneseniami krajského súdu č. k. 1 Tos 128/2016-413 a č. k. 1 Tos 33/2017-457.

Najvyšší súd ako súd dovolací zistil, že dovolanie je potrebné odmietnuť na neverejnom zasadnutí, pretože bolo podané vo veci, v ktorej sťažovateľ ako obvinený tento mimoriadny opravný prostriedok nemôže podať.

8. Sťažovateľ požaduje, aby ústavný súd o jeho sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, čl. 48 ods. 1, 2 Ústavy SR, čl. 2 ods. 2 Ústavy SR, čl. 50 ods. 2, 3, 5 Ústavy SR a čl. 6 ods. 3 písm. c) Dohovoru uznesením Okresného súdu v Žiline, č. k. 36T/174/2013-385 zo dňa 23.09.2016 porušené bolo. Uznesenie sa zrušuje.

2. Základné právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, čl. 48 ods. 1, 2 Ústavy SR, čl. 2 ods. 2 Ústavy SR, čl. 50 ods. 2, 3, 5 Ústavy SR a čl. 6 ods. 3 písm. c) Dohovoru uznesením Krajského súdu Žilina, č. k. 1Tos/128/2016-413 zo dňa 22.12.2016 a uznesením Krajského súdu Žilina č. k. 1Tos/33/2017-457 zo dňa 14.03.2017 porušené bolo. Uznesenie sa zrušuje.

4. Krajský súd Žilina je povinný do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky zaplatiť finančné zadostučinenie sťažovateľovi vo výške 100.000,- EUR (slovom sto tisíc eur) poštovou poukážkou na meno sťažovateľa.

5. Krajský súd Žilina je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania do 15 dní od doručenia tohto nálezu poštovou poukážkou na meno sťažovateľa.“

9. Napokon sťažovateľ žiada, aby mu ústavný súd ustanovil právneho zástupcu v konaní o jeho sťažnosti, keďže jeho súčasné ekonomické a sociálne pomery mu nedovoľujú, aby si právneho zástupcu zvolil sám.

II.

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

12. Sťažnosť treba považovať primárne za oneskorene podanú.

Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom

zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

Sťažovateľ odvodzuje začiatok plynutia zákonnej dvojmesačnej lehoty na podanie sťažnosti ústavnému súdu od momentu doručenia dovolacieho uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tdo 36/2018 z 25. júna 2018. Dátum doručenia tohto uznesenia pritom neuvádza, avšak z dátumovej pečiatky okresného súdu vyplýva, že uznesenie spolu so spisom bolo okresnému súdu doručené z najvyššieho súdu 3. júla 2018, pričom je zrejmé, že k doručeniu uznesenia najvyššieho súdu mohol okresný súd prikročiť až po tomto dátume. Je preto jednoznačné, že sťažnosť ústavnému súdu odovzdaná na poštovú prepravu 15. augusta 2018, bola podaná v zákonnej lehote, ak by sa táto počítala podľa predstáv sťažovateľa.

13. Podľa názoru ústavného súdu treba pri posudzovaní otázky včasnosti podanej sťažnosti vychádzať z týchto skutkových a právnych úvah.

Sťažovateľ napáda predovšetkým uznesenie krajského súdu č. k. 1 Tos 128/2016-413 z 22. decembra 2016, teda to uznesenie, ktorým krajský súd jeho sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu zamietol ako oneskorene podanú. Ako to zo sťažnosti vyplýva, krajský súd neskorším uznesením č. k. 1 Tos 33/2017-457 zo 14. marca 2017 svoje skoršie uznesenie zrušil, keďže vyhovel žiadosti sťažovateľa o navrátenie zmeškanej lehoty na podanie sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu, a zároveň rozhodol tak, že sťažnosť zamietol ako nedôvodnú.

14. Možno konštatovať, že napadnuté uznesenie krajského súdu č. k. 1 Tos 128/2016-413 z 22. decembra 2016 v konečnom dôsledku nijakým spôsobom označené práva sťažovateľa neporušilo, lebo v neskoršom konaní ho sám krajský súd zrušil. Z tohto dôvodu podanie dovolania aj proti tomuto uzneseniu nemalo z právneho hľadiska žiaden zmysel. Najvyšší súd by v rámci dovolacieho konania nemohol zrušiť také uznesenie krajského súdu, ktoré už predtým zrušil samotný krajský súd. Vo vzťahu k tomuto skoršiemu uzneseniu krajského súdu však najvyšší súd takto neargumentoval, lebo za prioritnú považoval skutočnosť, že uznesenie o premene trestu nepatrí medzi tie typy rozhodnutí, ktoré sú uvedené v § 368 ods. 2 Trestného poriadku, a preto dovolanie proti takémuto rozhodnutiu nie je prípustné.

15. Z rovnakých dôvodov odmietol najvyšší súd aj tú časť dovolania sťažovateľa, ktorá smerovala proti neskoršiemu uzneseniu krajského súdu č. k. 1 Tos 33/2017-457 zo 14. marca 2017 (v spojení s uznesením okresného súdu sp. zn. 36 T 174/2013 z 23. septembra 2016), teda proti uzneseniu, ktorým bola sťažnosť podaná sťažovateľom zamietnutá ako nedôvodná.

16. V prípadoch uplatnenia dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku spôsobilého zabezpečiť ochranu práv sťažovateľa, následne však odmietnutého dovolacím súdom pre neprípustnosť, je lehota pre podanie sťažnosti ustanovená v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde v zásade zachovaná aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu. To však neplatí v prípadoch, v ktorých je neprípustnosť dovolania daná *ex lege*, teda v prípadoch, v ktorých dovolanie nemožno považovať za účinný prostriedok nápravy (III. ÚS 674/2014).

17. V danom prípade je z § 368 ods. 1 a 2 Trestného poriadku celkom nepochybné, že proti uzneseniu o premene trestu nie je dovolanie prípustné, pretože takýto typ rozhodnutia nie je v rámci taxatívneho vymedzenia v § 368 ods. 2 uvedený. Zovšeobecnene možno uviesť, že dovolanie je prípustné proti takým právoplatným rozhodnutiam, ktorými sa konanie vo veci samej ukončilo. Niet pochyb, že konanie o premene trestu nie je konaním vo veci samej.

18. Vychádzajúc z uvedených úvah, treba sťažnosť podanú 15. augusta 2018 považovať za oneskorene podanú. Hoci ústavnému súdu nie je známe, kedy nadobudlo právoplatnosť uznesenie krajského súdu č. k. 1 Tos 128/2016-413 z 22. decembra 2016, zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ 18. júla 2017 podal proti uzneseniu krajského súdu dovolanie. Vtedy už muselo byť uznesenie právoplatné. Sťažnosť bola preto podaná dávno po uplynutí zákonnej dvojmesačnej lehoty.

19. Odhliadnuc od dosiaľ uvedeného, treba sťažnosť považovať celkom jednoznačne aj za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho

základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (m. m. I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

20. Predmetom konania vedeného všeobecnými súdmi bola premena pôvodne podmiennečne uloženého trestu odňatia slobody na nepodmiennečný trest odňatia slobody (teda rozhodnutie o tom, že sa uložený trest odňatia slobody vykoná). Inými slovami, predmetom konania bola osobná sloboda sťažovateľa v zmysle čl. 17 ústavy, resp. právo sťažovateľa na slobodu v zmysle čl. 5 ods. 1 písm. a) dohovoru (zákonné pozbavenie slobody osoby po odsúdení príslušným súdom). Predmetom rozhodovania všeobecných súdov teda nebolo posudzovanie otázky viny a trestu.

21. Vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1 a 2 a čl. 50 ods. 2, 3 a 5 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. c) dohovoru treba uviesť, že tieto ustanovenia sa vzťahujú spravidla na konanie vo veci samej, nie teda na rozhodovanie o zbavení osobnej slobody. Sťažovateľom označené práva sú v prípade rozhodovania, predmetom ktorého je pozbavenie osobnej slobody, *ratione materiae* súčasťou čl. 17 ústavy, resp. čl. 5 dohovoru. Práve preto porušenie sťažovateľom označených práv neprichádza v danej veci do úvahy už na prvý pohľad (*mutatis mutandis* III. ÚS 646/2017, II. ÚS 111/2018).

22. Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. septembra 2018